

Wspieranie rodziców przez szkołę w wychowaniu dzieci

Szkoły współpracują z rodzicami w zakresie udzielania wsparcia związanego z wychowywaniem dzieci. Szkoły oferują różne formy wsparcia, które w ocenie rodziców są dostępne i pomocne. Najbardziej pożądaną formą wsparcia jest pomoc uzyskiwana od pedagoga i psychologa szkolnego i, w dalszej kolejności, wsparcie uzyskiwane od nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach trudnych. Rodzice są informowani o tym, jakie sukcesy i trudności mają ich dzieci w szkole.

Wstęp

Wymaganie „Rodzice są partnerami szkoły” obejmuje dwie grupy zagadnień. Jedna związana jest z partycypacją rodziców w życiu szkoły, druga ze wspieraniem przez szkołę rodziców w wychowaniu dzieci. W charakterystykach wymagania na poziomie podstawowym czytamy: „Szkoła lub placówka pozyskuje i wykorzystuje opinie rodziców na temat swojej pracy. Szkoła lub placówka wspiera rodziców w wychowaniu dzieci”. Na poziomie wysokim charakterystyka wymagania brzmi : „Rodzice współdecydują w sprawach szkoły lub placówki i uczestniczą w podejmowanych działaniach”.

W niniejszej analizie zajmę się problemem wspierania rodziców w wychowaniu dzieci przez szkołę. Zadaniem szkoły jest wspieranie rodziców w wychowaniu dzieci, co wynika po pierwsze z koncepcji zaplanowanego współoddziaływania dwóch środowisk: szkolnego i rodzinnego na proces wychowawczy; po drugie wiąże się z udzielaniem profesjonalnej pomocy wszystkim rodzicom, a zwłaszcza tym, którzy nie radzą sobie z wychowaniem dzieci, mają zbyt małą wiedzę specjalistyczną w tym zakresie lub wymagają wsparcia ze strony państwa z innych powodów. Skuteczność oddziaływań jest związana z tym, w jakim stopniu szkoła i rodzice potrafią współpracować, by pomagać dziecku w pokonywaniu różnych problemów. Szkoła jest tą instytucją, która, ma możliwość obserwowania zachowania dziecka również w takich sytuacjach, które dla obserwacji prowadzonej przez rodzica są często niedostępne: tego na przykład jak funkcjonuje dziecko w grupie rówieśniczej, jakie tworzy relacje z rówieśnikami i dorosłymi, jak reaguje na różne trudne sytuacje i jak sobie z

nimi radzi etc. Pedagodzy i psychologowie pracujący w szkole lub współpracujący ze szkołą dysponują fachową wiedzą i są przygotowani, by udzielić wsparcia dziecku i jego rodzicom.

Kluczowe pytanie w niniejszej analizie, na które poszukiwałam odpowiedzi dotyczyło tego, w jaki sposób szkoła wspiera rodziców w wychowaniu dzieci. Analiza objęła materiał badawczy z okresu 1.09.2011 – 30.06.2012, pochodzący z ewaluacji zewnętrznych prowadzonych w różnych typach szkół: szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących, technikach i szkołach zawodowych. Materiał badawczy, z którego skorzystałam w analizie, znajduje się na stronie internetowej www.platforma.npseo.pl/stats.php. Analizie poddane zostały pytania badawcze skierowane do respondentów z zakresu dwóch kryteriów operacyjnych: *Rodzice są informowani o rozwoju ich dzieci* i *Szkoła wspiera rodziców w wychowaniu dzieci*. Były to pytania: jednokrotnego i wielokrotnego wyboru oraz pytania otwarte zadane respondentom w czasie prowadzonych ewaluacji zewnętrznych przez wizytatorów do spraw ewaluacji. Pytania zadawano w ankietach skierowanych do rodziców i nauczycieli, w wywiadzie indywidualnym z dyrektorem szkoły, w wywiadzie grupowym z rodzicami. Dodatkowo wykorzystano w analizie dyspozycje do obserwacji placówki.

Analiza miała w części charakter porównawczy – zestawiono wyniki ewaluacji zewnętrznych w różnych typach szkół, celem porównania było pozyskanie informacji, jak wygląda wspieranie rodziców przez szkołę na różnych etapach kształcenia.

Poziom spełniania wymagania: Rodzice są partnerami szkoły

Niemal wszystkie szkoły spełniły wymaganie „Rodzice są partnerami szkoły” na poziomie przynajmniej podstawowym – tylko w nielicznych szkołach (6) wizytatorzy do spraw ewaluacji ustalili na podstawie zebranych danych poziom spełnienia „niski” (zob. Tabela 1). Oznacza to, że przynajmniej w 99% badanych szkół prowadzone są działania wspierające rodziców w wychowaniu dzieci. Najwyżej to wymaganie jest spełniane w technikach i szkołach podstawowych (odpowiednio w technikach: 34 na 47 i w szkołach podstawowych 157 na 227 szkół, w których była prowadzona ewaluacja, spełniło je na poziomie wysokim i bardzo wysokim). Warto też zauważyć, że poziom wysoki osiągnęło aż 305 szkół na 539, w których przeprowadzono ewaluację.

Tabela 1. Poziom spełniania wymagania; „Rodzice są partnerami szkoły” w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych

Poziom spełniania wymagania	Szkoły podstawowe (227 ewaluacji)	Gimnazja (167 ewaluacji)	Licea ogólnokształcące (72 ewaluacje)	Technika (47 ewaluacji)	Zasadnicze szkoły zawodowe (26 ewaluacji)
Bardzo wysoki („A”)	19	5	3	3	1
Wysoki („B”)	138	82	41	31	13
Średni („C”)	61	66	24	10	8
Podstawowy („D”)	5	13	3	3	4
Niski („E”)	4	1	1	-	-

Źródło: opracowanie własne

Analiza wyników badania

Kryterium operacyjne: Rodzice są informowani o rozwoju ich dzieci

Jednym z podstawowych warunków umożliwiających współpracę między szkołą a domem jest właściwie przebiegający proces komunikacji. Pytania, które zadano respondentom (nauczycielom i rodzicom) w ankiecie dotyczyły tego, czy informacje o ich dzieciach są przekazywane i czy docierają do rodziców.

Rodziców zapytano o to, czy są w wystarczającym stopniu informowani o trudnościach i sukcesach dzieci. Z odpowiedzi rodziców wynika, że zdecydowana większość wszystkich badanych rodziców (88,2%) jest informowana o trudnościach (zob. Tabela 2) oraz 87,6% jest informowana o sukcesach dzieci (zob. Tabela 3). Przy czym warto jednak podkreślić, że dominującą kategorią w obu badaniach jest odpowiedź „raczej tak” (odpowiednio – 49,6% i 50% odpowiedzi). Porównując wypowiedzi rodziców na ten temat z różnych typów placówek – widać, że najslabiej czują się poinformowani rodzice licealistów – 15% z nich nie otrzymuje wystarczających informacji na temat trudności i 14% badanych rodziców - na temat

sukcesów swojego dziecka. Warto więc zauważyć, że ponownie z tego badania wynika, że najslabiej poinformowani są rodzice licealistów; w poprzedniej analizie¹ – odsetek ten wyniósł 17% (Kołodziejczyk, artykuł w druku). Najmniejszy odsetek rodziców nieotrzymujących wystarczających informacji to rodzice uczniów zasadniczych szkół zawodowych (około 9% w odpowiedziach na oba pytania). Pomiar wskazuje na istotne różnice statystyczne między wszystkimi badanymi szkołami ($\chi^2(12)=185,999$; $p<0,001$ – dotyczy pytania o informacje o trudnościach dzieci i $\chi^2(12)=109,726$; $p<0,001$ – dotyczy pytania o informacje o sukcesach dzieci).

Tabela 2. Rozkład odpowiedzi rodziców uczniów różnych typów szkół na pytanie „Czy jest Pan(i) wystarczająco poinformowany(a) przez szkołę na temat trudności, jakie ma w szkole Pana(i) dziecko?; ankieta dla rodziców; N=27569

Typ szkoły	Odpowiedź				Ogółem
	zdecydowanie nie	raczej nie	raczej tak	zdecydowanie tak	
Szkoła podstawowa	206 2,4%	663 7,8%	4300 50,5%	3351 39,3%	8520 100,0%
Gimnazjum	293 3,1%	865 9,2%	4691 49,8%	3580 38,0%	9429 100,0%
Liceum ogólnokształcące	238 3,9%	686 11,2%	3074 50,0%	2149 35,0%	6147 100,0%
Technikum	60 2,4%	161 6,4%	1195 47,5%	1101 43,7%	2517 100,0%
Zasadnicza szkoła zawodowa	30 3,1%	51 5,3%	411 43,0%	464 48,5%	956 100,0%
Ogółem	827 3,0%	2426 8,8%	13671 49,6%	10645 38,6%	27569 100,0%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Rozkład odpowiedzi rodziców uczniów różnych typów szkół na pytanie „Czy jest Pan(i) wystarczająco poinformowany(a) przez szkołę na temat sukcesów swojego dziecka/ swoich dzieci?; ankieta dla rodziców; N=27727

Typ szkoły	Odpowiedź				Ogółem
	zdecydowanie nie	raczej nie	raczej tak	zdecydowanie tak	
Szkoła podstawowa	258	725	4271	3328	8582

¹ z tą uwagą, że w analizie tej porównywano: szkoły podstawowe, gimnazja i licea ogólnokształcące

	3,0%	8,4%	49,8%	38,8%	100,0%
Gimnazjum	336	928	4806	3402	9472
	3,5%	9,8%	50,7%	35,9%	100,0%
Liceum ogólnokształcące	251	616	3122	2196	6185
	4,1%	10,0%	50,5%	35,5%	100,0%
Technikum	58	185	1222	1062	2527
	2,3%	7,3%	48,4%	42,0%	100,0%
Zasadnicza szkoła zawodowa	33	58	431	439	961
	3,4%	6,0%	44,8%	45,7%	100,0%
Ogółem	936	2512	13852	10427	27727
	3,4%	9,1%	50,0%	37,6%	100,0%

Źródło: opracowanie własne

Niemal wszyscy nauczyciele twierdzą, bez względu na typ szkoły, że informują rodziców o sukcesach i trudnościach dzieci (99% badanych zob. Tabela 4 i Tabela 5). Obserwowana różnica między wypowiedziami wszystkich badanych nauczycieli i rodziców wynosi więc około 11 punktów procentowych. Podobne wyniki zanotowano w ewaluacjach zewnętrznych, które przeprowadzono w czasie od 1.09.2010 –do 30.06.2011 (Kołodziejczyk, artykuł w druku), świadczyć to może o tym, że statystycznie ponad dwunastu rodziców na stu nie otrzymuje wystarczających informacji o swoim dziecku, mimo niemal 100% przekonania nauczycieli, że takie informacje są rodzicom przekazywane.

Tabela 4. Rozkład odpowiedzi nauczycieli na pytanie: Czy Pana(i) zdaniem rodzice są w wystarczającym stopniu informowani przez Pana(ią) o trudnościach jakie mają ich dzieci?; ankieta dla nauczycieli; N= 12508

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
raczej nie	59	0,5	0,5	0,5
raczej tak	2819	22,5	22,5	23,0
zdecydowanie nie	33	0,3	0,3	23,3
zdecydowanie tak	9597	76,7	76,7	100,0
Ogółem	12508	100,0	100,0	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Rozkład odpowiedzi nauczycieli na pytanie: Czy Pana(i) zdaniem rodzice są w wystarczającym stopniu informowani przez Pana(ią) o sukcesach ich dzieci?; ankieta dla nauczycieli; N=12498

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
zdecydowanie nie	50	0,4	0,4	26,2
raczej nie	66	0,5	0,5	0,5
raczej tak	3162	25,3	25,3	25,8
zdecydowanie tak	9220	73,8	73,8	100,0
Ogółem	12498	100,0	100,0	

Źródło: opracowanie własne

Na pytanie o to, czy informacje, które otrzymują rodzice od nauczycieli lub innych pracowników szkoły na temat ich dzieci są pomocne w wychowaniu, we wszystkich wywiadach grupowych (320 wywiadów), przeprowadzonych we wszystkich analizowanych ewaluacjach zewnętrznych, rodzice odpowiedzieli pozytywnie. Z ich wypowiedzi utworzono następujące typologie (w nawiasach podano przykłady odpowiedzi rodziców):

- szkoła pomaga skierować do specjalisty („kierują do logopedy, sugerują wizyty w poradni psychologiczno – pedagogicznej”, „w przypadku nadpobudliwego dziecka była propozycja szkoły, aby iść z nim do PPP i zostało zdiagnozowane ADHD”, „rozpoznają deficyty, np. wady wzroku wymowy, kierują do psychologa, pedagoga, logopedy , wskazują kto może im pomóc w razie problemów wychowawczych”, „uczniowie kierowani są do poradni specjalistycznych”);

- rodzice otrzymują wskazówki, jak pracować, rozmawiać z dzieckiem („Dowiedziałam się, jakich błędów wychowawczych nie popełniać, że w rozmowie z dzieckiem nie należy

zaczynać od negatywnych słów czy opinii, tylko od pozytywów, aby otworzyć je na prośby. Pomagają nam w ten sposób zrozumieć potrzeby naszych dzieci”, „na organizowanych warsztatach dotyczących wsparcia dziecka z trudnościami w nauce, czy w zachowaniu otrzymaliśmy dodatkowe informacje o możliwościach i zasadach postępowania wobec dziecka”, „jak rozwijać jego umiejętności, po uzyskaniu rad i pomocy od nauczycieli - moje dziecko zaczęło czytać”);

- rodzice otrzymują informacje, jak funkcjonuje dziecko w szkole, w grupie rówieśniczej („informacje są pomocne, mówią o zachowaniu dziecka w szkole, bo nie zawsze zachowuje się tak samo jak w domu, w grupie rówieśniczej są inne jego zachowania”, „otrzymuję informację o zachowaniu się dziecka w innym środowisku niż dom”, „wiemy jak nasze dzieci zachowują się w szkole, w grupie rówieśniczej”, „informacje dotyczące relacji między rówieśnikami, nauczycielami, pracownikami”, „Dowiadujemy się jak dziecko sobie radzi w grupie”);

- pedagogizacja rodziców („uświadomienie nas na temat niebezpieczeństwa w sieci, na temat środków psychotropowych”, „były zorganizowane warsztaty dla rodziców o szkodliwości gier i uzależnieniu od nich”, „spotkanie z psychologiem na temat problemów dojrzewania gimnazjalistów są dla nas bardzo pouczające i przydatne”, „Dowiadujemy się o nowych zagrożeniach ze strony świata, np. o dopalaczach, oraz o prawach dziecka”, „Tak , prelekcja, to była taka prezentacja multimedialna jak na przykład rozpoznawać, że dziecko jest pod wpływem narkotyków”);

- informacja na temat trudności dziecka, niewłaściwego zachowania dziecka („jestem informowany telefonicznie o złym zachowaniu mojego dziecka”, „dzieci nie wszystko powiedzą nam rodzicom, możemy szybciej zareagować, jak coś się dzieje złego”, „Bardzo pomocne w wychowywaniu dzieci są rozmowy prowadzone z pedagogiem i psychologiem szkolnym, które są niezastąpione w trudnych sytuacjach wychowawczych”).

- informacja na temat mocnych i słabych stron dziecka („poznaję mocne i słabe strony mojego dziecka”, „poznaję jego mocne i słabe strony”, „Możemy korzystać z indywidualnych spotkań z nauczycielami, gdzie dostajemy informację o słabych stronach dziecka i jak temu zaradzić”, „dowiaduję się o jego słabych stronach, nad którymi musi popracować również o mocnych stronach, za które dziecko należy pochwalić”, „szkoła dostarcza miłych emocji rodzicom w związku z chwaleniem i nagradzaniem dzieci”).

Najważniejsze sposoby wspierania rodziców w wychowaniu określone przez rodziców dotyczą więc udzielania informacji dotyczących rozwoju dziecka, jego funkcjonowania w szkole, zwłaszcza w grupie rówieśniczej, mocnych stron i trudności. Innym rodzajem wsparcia są porady dotyczące tego, jak rozmawiać i pracować z dzieckiem w celu uzyskania pożądanej zmiany. Kolejnym obszarem jest diagnoza związana z zauważonym obszarem deficytu w rozwoju dziecka, wymagającym konsultacji czy pomocy specjalisty. Szkoły prowadzą również działania informacyjne, których celem jest pogłębienie wiedzy rodziców na temat rozwoju młodego człowieka i okoliczności zewnętrznych wpływających na ten rozwój, przy czym, jak wynika z wypowiedzi rodziców, są to głównie informacje związane z różnymi zagrożeniami zewnętrznymi dla rozwoju dziecka.

Kryterium operacyjne: Szkoła wspiera rodziców w wychowaniu dzieci

Współcześnie szkoły dysponują różnymi możliwościami udzielania wsparcia rodzicom. Analizując to zagadnienie, odniosłam się do wypowiedzi respondentów, którzy wyrażali swoje opinie na temat form wsparcia dla rodziców i oceniali skuteczność podejmowanych działań w tym zakresie.

Z wypowiedzi dyrektorów wszystkich badanych szkół wynika, że szkoły wspierają rodziców i że czynią to na różne sposoby (zob. tabela 6). Najczęściej dyrektorzy wskazywali na następujące działania:

- rodzice są kierowani do poradni psychologiczno-pedagogicznej - 18,4% wskazań; działanie podejmowane w 71,8% badanych szkołach;
- rodzice w zależności od potrzeb mają możliwość skorzystania z pomocy pedagoga lub psychologa szkolnego - 16,7% wskazań; możliwość tę stwarza się rodzicom w 65,1% badanych szkołach;
- szkoła prowadzi profilaktykę zachowań ryzykownych - 15% wskazań; działanie prowadzone w 58,4% badanych szkołach;
- szkoła prowadzi zajęcia wychowawcze dla dzieci 14,5% wskazań; tak odpowiedzieli dyrektorzy z 56,4% badanych szkół.

Tabela 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie: W jaki sposób szkoła wspiera rodziców w wychowaniu? (wywiad z dyrektorem)

W jaki sposób szkoła wspiera rodziców w wychowaniu? (wywiad z dyrektorem)	Częstość	Procent	Procentowy udział szkół, w których podejmuje się dane działanie
inne - jakie?	223	10,6	41,4
rodzice mogą skorzystać z warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze	200	9,5	37,1
rodzice są kierowani do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	387	18,4	71,8
rodzice w zależności od potrzeb mają możliwość skorzystania z pomocy pedagoga lub psychologa szkolnego	351	16,7	65,1
szkoła prowadzi świetlicę dla dzieci	245	11,7	45,5
szkoła prowadzi profilaktykę zachowań ryzykownych	315	15,0	58,4
szkoła prowadzi zajęcia wychowawcze dla dzieci	304	14,5	56,4
w szkole istnieje prewencyjna grupa wsparcia	75	3,6	13,9
Ogółem	2100	100,0	

Źródło: opracowanie własne

Nauczyciele zapytani o to, jak wspierają rodziców w wychowaniu dzieci, wskazywali na wszystkie wymienione w kafeterii możliwości odpowiedzi (Tabela 7). Rozkład tych odpowiedzi (poza kategorią: „inne”) jest równomierny i hierarchicznie przedstawiony wygląda następująco:

- służę radą i wsparciem w sytuacjach problemowych - 20,8% wskazań
- staram się poznać sytuację życiową wychowanków i ich rodzin - 20,5% wskazań

- doradzam, gdzie rodzice mogą szukać wsparcia - 19,3% wskazań
- utrzymuję stały kontakt z rodzicami - 18,9% wskazań
- prowadzę indywidualne lub grupowe spotkania z rodzicami - 17,0% wskazań

Tabela 7. Rozkład odpowiedzi na pytanie: W jaki sposób Pan(i) jako nauczyciel tej szkoły wspiera rodziców w wychowaniu dzieci? pytanie wielokrotnego wyboru – ankieta dla nauczycieli

W jaki sposób Pan(i) jako nauczyciel tej szkoły wspiera rodziców w wychowaniu dzieci?	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
doradzam, gdzie rodzice mogą szukać wsparcia	8634	19,3	19,3	19,3
inne	1617	3,6	3,6	22,9
służę radą i wsparciem w sytuacjach problemowych	9308	20,8	20,8	43,6
staram się poznać sytuację życiową wychowanków i ich rodzin	9176	20,5	20,5	64,1
utrzymuję stały kontakt z rodzicami	8479	18,9	18,9	83,0
w zależności od potrzeb prowadzę indywidualne lub grupowe spotkania z rodzicami	7613	17,0	17,0	100,0
Ogółem	44827	100,0	100,0	

Źródło: opracowanie własne

Jaka jest natomiast opinia rodziców na temat form wsparcia oferowanych przez szkołę i ich przydatności? Rodzice poproszeni zostali o odniesienie się w trzech kolejnych pytaniach

do następujących zagadnień: jakie formy wsparcia wychowawczego oferuje szkoła (Tabela 8), do jakich form wsparcia umożliwia dostęp (Tabela 9) i które z nich są rzeczywiście pomocne dla rodziców (Tabela 10). Według rodziców wsparcie oferowane przez szkoły jest następujące:

- wychowawca współpracuje z rodzicem (17,9% wskazań)
- szkoła oferuje pomoc specjalisty pedagoga (16,5% wskazań)
- nauczyciele współpracują z rodzicami (13,6% wskazań)
- dyrektor współpracuje z rodzicami (10,8% wskazań)
- szkoła pośredniczy w uzyskaniu pomocy z zewnętrznych instytucji (np. poradni psychologiczno-pedagogicznej) - 9,4% wskazań

Zdaniem rodziców dostępne dla nich formy wsparcia oferowane przez szkołę to głównie:

- pomoc pedagoga lub psychologa szkolnego - 32,3% wskazań
- udzielanie rad i wsparcia przez nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach problemowych – 21% wskazań
- doradztwo w ramach indywidualnych lub grupowych spotkań z nauczycielem (wychowawcą) - 15,3% wskazań
- pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej - 14,5% wskazań

Za rzeczywiście pomocne rodzice uznali:

- pomoc pedagoga lub psychologa szkolnego - 30,8% wskazań
- udzielanie rad i wsparcia przez nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach problemowych - 22,9% wskazań
- doradztwo w ramach indywidualnych lub grupowych spotkań z nauczycielem (wychowawcą) - 17,1% wskazań
- pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej - 11,9% wskazań.

Tabela 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jakie formy wsparcia wychowawczego oferuje szkoła? – pytanie wielokrotnego wyboru (ankieta do rodziców)

Jakie formy wsparcia wychowawczego oferuje szkoła?	Częstość	Procent	Procent ważnych
dyrektor współpracuje z rodzicami	10125	10,8	10,8
grupa wsparcia	1001	1,1	1,1
inne-jakie?	437	,5	,5
nauczyciele współpracują z rodzicami	12731	13,6	13,6
opieka socjalna	4456	4,8	4,8
pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej	5941	6,3	6,3
poradnictwo wychowawcze	3747	4,0	4,0
prowadzenie warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze	2378	2,5	2,5
szkoła oferuje pomoc logopedy	5143	5,5	5,5
szkoła oferuje pomoc specjalisty pedagoga	15464	16,5	16,5
szkoła oferuje pomoc specjalisty psychologa	6592	7,0	7,0
szkoła pośredniczy w uzyskaniu pomocy z zewnętrznych instytucji (np. poradni psychologiczno-pedagogicznej)	8853	9,4	9,4
wychowawca współpracuje z rodzicem	16758	17,9	17,9
Ogółem	93626	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie : Czy szkoła umożliwi dostęp do następujących form wsparcia rodziców w wychowaniu? – pytanie wielokrotnego wyboru (ankieta do rodziców)

Czy szkoła umożliwi dostęp do następujących form wsparcia rodziców w wychowaniu?	Częstość	Procent
doradztwo w ramach indywidualnych lub grupowych spotkań z nauczycielem (wychowawcą)	10206	15,5
inne - jakie?	408	0,6
opieka socjalna	5923	9,0
pomoc pedagoga lub psychologa szkolnego	21528	32,7
pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej	9653	14,7
prewencyjna grupa wsparcia	923	1,4
prowadzenie warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze	3188	4,8
udzielanie rad i wsparcia przez nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach problemowych	14006	21,3
Ogółem	65835	100,0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie : Które z form wsparcia prowadzonych przez szkołę uważa Pan(i) za rzeczywiście pomocne rodzicom? – pytanie wielokrotnego wyboru (ankieta do rodziców)

Czy szkoła umożliwia dostęp do następujących form wsparcia rodziców w wychowaniu?	Częstość	Procent
brak danych	1053	1,7
doradztwo w ramach indywidualnych lub grupowych spotkań z nauczycielem (wychowawcą)	10290	17,4
inne - jakie?	879	1,5
opieka socjalna	4782	8,1
pomoc pedagoga lub psychologa szkolnego	18598	31,4
pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej	7187	12,1
prewencyjna grupa wsparcia	888	1,5
prowadzenie warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze	2807	4,7
udzielanie rad i wsparcia przez nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach problemowych	13808	23,3
Ogółem	59239	100,0

Źródło: opracowanie własne

Z wypowiedzi wszystkich respondentów wynika, że szkoły oferują różne formy wsparcia dla rodziców. Według rodziców najbardziej pomocną, ale i najbardziej dostępną jest pomoc psychologa i pedagoga szkolnego. Pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej jest mniej doceniana przez rodziców. Na obie te formy wsparcia wskazali, jako najważniejsze, dyrektorzy szkół. Jako skuteczny rodzaj wsparcia rodzice uznali też udzielanie wsparcia przez nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach problemowych, postrzegając ten rodzaj wsparcia również jako oferowany i dostępny oraz, w mniejszym zakresie, doradztwo w ramach indywidualnych lub grupowych spotkań z nauczycielem (wychowawcą). W opinii nauczycieli podejmowane przez nich działania dotyczą w największym stopniu służenia radą i wsparciem

w sytuacjach problemowych. Wymieniane formy wspierania są również wskazywane przez rodziców w wywiadach grupowych i uznane przez nich jako pomocne w wychowaniu dzieci.

Z prowadzonych przez wizytatorów obserwacji wynika, że w wypadku szkół podstawowych informacje skierowane do rodziców na temat wychowania (np. o problemach wychowawczych, jak rozmawiać z dzieckiem) są umieszczane w widocznym miejscu w wypadku 88% szkół. W wypadku gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych odsetek ten jest wyraźnie niższy i wynosi 74,2%. Częściej natomiast (72%) w szkołach ponadgimnazjalnych i gimnazjach w widocznym miejscu umieszczane są: informacje o godzinach dyżurów nauczycieli dla rodziców; w 69% badanych szkół podstawowych.

Wnioski

Analiza dotyczyła wyników ewaluacji zewnętrznej prowadzonej w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (liceach, technikach, zasadniczych szkołach zawodowych) w okresie od 1.09.2011 do 30.06. 2012. Przedmiotem analizy było zagadnienie dotyczące wspierania rodziców w wychowaniu dzieci przez szkołę. Zagadnienie to stanowi część charakterystyki wymagania na poziomie podstawowym „Rodzice są partnerami szkoły”.

Z analizy danych wynika, że szkoły dbają o tę część działań związanych z współpracą z rodzicami. Rodzice są informowani o sukcesach i trudnościach dzieci w szkole, a informacje uzyskiwane w szkole są przez nich postrzegane jako przydatne w wychowaniu dzieci. Najbardziej pomocne formy wspierania rodziców w wychowaniu dzieci to pomoc pedagoga i psychologa szkolnego oraz udzielanie wsparcia przez nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach trudnych.

Z analizy wynika, że szkoły podstawowe w większym stopniu niż pozostałe prowadzą skuteczną komunikację z rodzicami w zakresie informowania o sukcesach i trudnościach dzieci oraz dbają o umieszczanie w widocznych miejscach w szkole informacji dotyczących wychowania dzieci dla rodziców. Największy odsetek nieinformowanych o tych kwestiach rodziców jest w liceach ogólnokształcących.